

Voorkeursrecht partner, ouders en kinderen

Voorstel bondsbestuur
20 oktober 2025

Huidige situatie

Wanneer het lidmaatschap wordt beëindigd door opzegging of door overlijden, komt de tuin beschikbaar voor de aspirant-leden die op de wachtlijst staan. Onder voorwaarden kunnen bepaalde personen echter voorrang krijgen op de aspiranten op de wachtlijst als ze een voorkeursrecht hebben op de specifieke tuin:

- de partner van het lid, mits die als partner geregistreerd is bij de bond;
- de ouders van het lid of van de partner;
- kinderen van het lid of diens partner, mits ze meerderjarig zijn en minstens één jaar aspirant lid zijn.

Het afgelopen jaar heeft binnen de bond een discussie gespeeld over dit onderwerp. Er is nagedacht of het voorkeursrecht voor ouders afgeschaft moet worden, of het voorkeursrecht voor kinderen aangepast moet worden, en of het voorkeursrecht voor partners uitgebreid kan worden voor lat-relaties. Verschillende voorstellen hebben de revue gepasseerd. De stuurgroep van het project Herziening statuten en reglementen heeft daarom na rijp beraad besloten om de toewijzingsregels voor ouders, partners en kinderen aan te passen. Het bondsbestuur heeft de voorstellen van de stuurgroep grotendeels overgenomen.

1. Ouders

Van het voorkeursrecht van ouders wordt amper gebruik gemaakt. Dat is ook logisch omdat de gemiddelde volkstuinder tegenwoordig een leeftijd heeft bereikt waarop zijn ouders weinig mobiel meer zijn of niet meer leven. Als er al aanspraak gemaakt werd op deze regel, dan was het voor oneigenlijke doeleinden, bijvoorbeeld om via een omweg broers of zussen het recht te geven op de tuin die vrijkomt.

Voorstel 1. *Het voorkeursrecht van ouders is overbodig, wordt oneigenlijk gebruikt, en kan daarom beter worden geschrapt.*

2. Kinderen

Kinderen die vanaf jonge leeftijd veel aanwezig zijn op de tuin, die opgroeien op de tuin bij wijze van spreken, kinderen die naarmate ze ouder worden ook actief gaan mee-tuinieren, die kinderen zullen mogelijk een sterke binding krijgen met de specifieke tuin van hun ouders. Als

het kind een volwassene is geworden en nog steeds veel aanwezig is op de tuin van zijn ouders en daar ook nog steeds actief mee-tuiniert, dan blijft die binding met die specifieke tuin in stand en dan wil hij de tuin van zijn ouders wellicht overnemen en voortzetten als het zover is. Kinderen van leden kunnen zich vanaf hun achttiende jaar als aspirant inschrijven bij het tuinpark en zo na verloop van jaren een hoge plek op de wachtlijst verkrijgen. Op het moment dat de ouders hun lidmaatschap beëindigen en het kind staat op de wachtlijst van het tuinpark, dan kan hij het afdelingsbestuur vragen hem voorrang te geven op andere aspiranten, om de tuin van zijn ouders, de tuin waar hij sinds jongs af aan bij betrokken is, de tuin waaraan hij al die jaren en nu nog steeds actief mee-tuiniert, over te nemen en voort te zetten. Wanneer een kind zich in het verleden niet als een ‘goed tuinder’ heeft gedragen, bijvoorbeeld wanneer deze anderen niet respectvol heeft behandeld, fysiek of verbaal geweld heeft gepleegd, ernstige overlast heeft veroorzaakt, of zich niet heeft gehouden aan de omgangsnormen in de vereniging, kan dit voor het afdelingsbestuur een reden zijn voor afwijzing van het verzoek.

Voorstel 2. *Het voorkeursrecht voor kinderen wordt aangepast in die zin dat kinderen niet meer op het enkele feit dat ze kind zijn van een tuinder de tuin toegewezen krijgen, maar omdat ze als kind van jongs af aan en nog steeds betrokken zijn bij de tuin van hun ouders en daar al jarenlang actief mee-tuineren. Deze kinderen moeten wel, zoals ook nu het geval is, minstens één jaar als aspirant zijn ingeschreven bij het betreffende tuinpark en voldoen aan de gebruikelijke voorwaarden voor het lidmaatschap. Wanneer een kind zich in het verleden niet heeft gedragen als een ‘goed tuinder’ conform de uitgangspunten en gedragsregels in de Statuten kan dit een reden vormen voor afwijzing van het verzoek.*

3. Partners (getrouwd, samenwonend, geregistreerd partners)

Op dit moment is het zo dat wanneer een lid komt te overlijden of zijn lidmaatschap opzegt, de partner van het lid de tuin van het lid mag overnemen. Dit is een recht dat de partner verwerft op het moment dat hij op het tuinregistratieformulier geregistreerd is als partner en een document heeft ingediend waaruit blijkt dat hij en het lid getrouwd zijn, samenwonen of een geregistreerd partnerschap hebben. De partner kan dit recht uitoefenen op het moment dat het lid overlijdt of zijn lidmaatschap opzegt.

Omdat het bondsbestuur ziet dat er soms gebruik wordt gemaakt van dit recht door mensen die weliswaar getrouwd/samenwonend/geregistreerd partner zijn maar nog nooit eerder hun gezicht hebben laten zien op het tuinpark, wil het bondsbestuur een mogelijkheid inbouwen voor het afdelingsbestuur om af te kunnen wijken van dit recht. Daarom stelt het bondsbestuur voor om in de reglementen een mogelijkheid op te nemen voor het afdelingsbestuur om een verzoek van een partner om een tuin van een lid over te nemen te kunnen afwijzen. Afwijzingsgronden hiervoor zijn wanneer de partner zich in het verleden niet of nauwelijks betrokken heeft getoond bij de eigen tuin en/of de vereniging of zich niet als een ‘goed tuinder’ heeft gedragen.

Voorstel 3. *Het voorkeursrecht voor partners wordt aangepast in die zin dat afdelingsbesturen de mogelijkheid krijgen om een verzoek van een partner om de tuin van het lid toegewezen te krijgen na diens overlijden of opzegging, af te wijzen. Het verzoek van een partner om een tuin*

van een lid toegewezen te krijgen wordt in principe gehonoreerd als de partner zich eerder heeft aangemeld als partner en het bestaan van de relatie kan aantonen met documenten. Ook moet de partner, zoals nu ook het geval is, voldoen aan de voorwaarden voor het lidmaatschap, met uitzondering van het woonplaatsbeginsel en de voorafgaande inschrijving als aspirant. Het afdelingsbestuur kan het verzoek van de partner echter afwijzen als deze zich in het verleden niet of nauwelijks betrokken heeft getoond bij de eigen tuin en/of de vereniging of zich niet heeft gedragen als een 'goed tuinder' conform de uitgangspunten en gedragsregels in de Statuten.

4. Lat-relaties

Een groot deel van de leden heeft al langer de wens om ook partners in een lat-relatie, een duurzame liefdesrelatie waarbij de partners *niet* samenwonen, gelijk te behandelen als andere stellen. Anders dan de getrouwde of samenwonende stellen, kunnen latpartners bij hun aanvraag om opvolging op een bepaalde tuin geen officieel document aan de bond overleggen dat hun duurzame relatie bevestigt, zoals een huwelijksakte of samenwoningsovereenkomst.

Het bondsbestuur ziet dat deze wens breed leeft onder de leden. Tegelijkertijd heeft het bondsbestuur ook gemerkt dat, in welke vorm dit dan ook mogelijk gemaakt zou kunnen worden, er altijd kans is op misbruik (wachttijstontduiking). Daarnaast is gebleken dat een uitbreiding van het recht op opvolging op een bepaalde tuin voor lat-relaties een verzwaring van de werklast betekent voor de afdelingsbesturen, omdat het minder eenvoudig is om vast te stellen of partners in een lat-relatie een duurzame liefdesrelatie hebben. De afdelingsbesturen hebben in het besturenoverleg te kennen gegeven niet graag belast te worden met deze beoordeling.

Omdat het bondsbestuur beide wensen ziet, legt het bondsbestuur een voorstel als optie voor. Wanneer de bondsvergadering besluit dit voorstel niet aan te nemen, blijft de huidige situatie bestaan.

Voorstel: Lat-relaties gelijkstellen aan andere partners

In dit voorstel worden partners in lat-relaties gelijkgesteld aan getrouwde of samenwonende stellen of geregistreerde partners. Het enige verschil is dat partners in een lat-relatie andere documenten aanleveren dan andere partners. In de praktijk ziet dit er als volgt uit:

Een lid kan op enig moment (moment 1) bij de ledenadministratie aanmelden met welke persoon hij/zij een duurzame liefdesrelatie heeft. Beide partners ondertekenen daarvoor een verklaring, waarin staat dat zij een duurzame liefdesrelatie hebben en niet samenwonen. In de verklaring staat duidelijk vermeld dat op het moment dat het lid overlijdt of het lidmaatschap opzegt en de partner in aanmerking wil komen voor de tuin voor het lid, dat van hem/haar verwacht wordt dat hij/zij een duurzame liefdesrelatie heeft (of in het geval van overlijden: heeft gehad) met het lid en dit kan aantonen met documenten. Het voordeel hiervan is dat bij het afdelingsbestuur bekend is met wie het lid een duurzame liefdesrelatie heeft en dat deze persoon op het moment van opzegging of overlijden van het lid (moment 2) mogelijk aanspraak wil gaan maken op toewijzing van de tuin. Bij de melding op moment 1 kunnen beide partners beschrijven op welke manier men te zijner tijd denkt te kunnen aantonen dat er sprake is van een

duurzame lat-relatie. Deze stukken hoeven op moment 1 echter nog niet overlegd te worden. De aanmelding wordt opgenomen in de ledenadministratie.

Op het moment dat het lid overlijdt of het lidmaatschap opzegt (moment 2), wordt pas beoordeeld of daadwerkelijk sprake is van een duurzame lat-relatie (of was tot het moment van overlijden van het lid). De bewijslast ligt bij het lid en/of de partner. Documenten waarmee de duurzame lat-relatie mogelijk kan worden aangetoond zijn bijvoorbeeld:

- bewijs van gezamenlijk eigendom, gezamenlijke financiën, testament;
- bewijs van sterke onderlinge verbondenheid via sociale media, verklaringen van vrienden, familie, burens, werkgevers;
- bewijs van gezamenlijke afspraken en verplichtingen zoals afspraken over zorgtaken, financiële verplichtingen en andere verantwoordelijkheden die de wederzijdse betrokkenheid aantonen;
- bewijs van wederzijdse verzorging en ondersteuning dat aantoont dat de partners elkaar verzorgen en ondersteunen in moeilijke tijden;
- bewijs van gemeenschappelijke toekomstplannen kan een indicatie zijn van een duurzame relatie.

Een combinatie van bovenstaande voorbeelden zal de kans vergroten om te worden beschouwd als een stel met een duurzame lat-relatie. De beoordeling wordt gedaan door het afdelingsbestuur. Het afdelingsbestuur zal geval per geval beoordelen.

Voorstel 4. Lat-relaties worden gelijkgesteld aan andere partners. De aangemeld partner bewijst op het moment dat het lid overlijdt of het lidmaatschap opzegt aan de hand van documenten dat er sprake is van een duurzame liefdesrelatie.

Wanneer de bondsvergadering besluit dit voorstel *niet* aan te nemen, blijft de huidige situatie bestaan. De huidige situatie houdt in dat lat-relaties die dat willen ervoor kunnen kiezen om te trouwen of een geregistreerd partnerschap aan te gaan. In beide gevallen is er namelijk geen verplichting tot samenwonen (wat bij een samenleefovereenkomst wel het geval is). Als een lat-relatie in aanmerking wil komen voor de tuin van diens partner op het moment van overlijden of opzegging van het lid, kunnen we dat toestaan op het moment dat deze een trouwakte of een akte van geregistreerd partnerschap kan overleggen. In die gevallen worden deze mensen ook nu al gelijkgesteld aan de partners van getrouwde, samenwonende en als partner geregistreerde stellen die wel op één adres wonen. Daarnaast kunnen lat-relaties die geen van beide aktes kunnen overleggen, ook nu al kenbaar maken in aanspraak te willen komen voor bijzondere omstandigheden, en is het aan het betreffende afdelingsbestuur om daar wel of niet aan tegemoet te komen.

5. Beroepsmogelijkheid

Tot slot vindt het bondsbestuur het noodzakelijk om, mocht het afdelingsbestuur het verzoek van een kind of aangemelde partner om de tuin over te nemen niet honoreren, dat deze persoon dan de mogelijkheid moet hebben om, als hij of zij dat wenst, tegen het besluit van het afdelingsbestuur in beroep te gaan bij de commissie van beroep. De commissie van beroep kan

dan, als onafhankelijke commissie, beoordelen of de beslissing van het afdelingsbestuur terecht was of niet.

Het invoeren van een beroepsmogelijkheid komt met volgende punten tegemoet aan een aantal bezwaren tegen de huidige regeling:

- Het wordt voor onwelwillende leden moeilijker om anderen te helpen om de wachtlijst te omzeilen.
- Welwillende opvolgers kunnen in beroep gaan als ze menen dat ze onrechtvaardig zijn behandeld.
- Er zal eerder in het proces contact zijn tussen afdelingsbestuur en bondsbureau/bondsbestuur, omdat er mogelijk nog een traject volgt na de toewijzing.
- De besluitvorming wordt transparanter.
- Het besluit zal beter onderbouwd worden en er wordt dossier opgebouwd.
- Een onafhankelijke commissie buigt zich erover, waardoor iedereen zich gehoord kan voelen.
- Bij een eventuele gang naar de rechter kan een compleet dossier worden overlegd.

Voorstel 5. *Beroepsmogelijkheid openstellen voor afwijzingen van kinderen en van aangemelde partners.*

6. Uitwerking in de statuten en reglementen

Als de voorstellen door de bondsvergadering worden aangenomen, worden de statuten en reglementen als volgt aangepast:

Begripsbepalingen

De vermeldingen van het begrip ‘ouder’ en ‘ouders’ worden geschrapt uit de begripsbepalingen.

In de begripsbepaling van het begrip ‘partner’ wordt “de bij de bond geregistreerde meerderjarige partner” gewijzigd in “aangemeld partner”.

Indien voor Voorstel 4 wordt gekozen, wordt hieraan toegevoegd:

Gelijkgesteld met een aangemeld partner is de meerderjarige partner van een lid, beiden ongehuwd en geen familie in de eerste of tweede graad van elkaar, die een duurzame lat-relatie hebben, een liefdesrelatie waarbij de partners bewust kiezen om niet samen te wonen, maar wel een hechte, exclusieve band met elkaar onderhouden; en daartoe in gezamenlijkheid een verklaring en documenten hebben overlegd die de duurzame lat-relatie aantonen.

Uitwerking in Ledenreglement

Onderstaand artikel komt in de plaats van artikel 3 en artikel 5 lid 2-5 van het Afdelingsreglement en zal worden opgenomen in het toekomstige Ledenreglement.

Artikel XX Toewijzing tuin

1. *Het ter beschikking stellen van een tuin gebeurt aan de hand van de ranglijst van aspiranten die bij die afdeling als aspirant zijn ingeschreven. De ranglijst is geordend op volgorde van de datum van toelating als aspirant bij het tuinpark.*
2. *Na een verzoek om toelating tot het lidmaatschap wordt beoordeeld of de betrokkene als lid kan worden toegelaten. Aspiranten worden alleen toegelaten als lid als ze voldoen aan de voorwaarden genoemd in artikel 4 van de Statuten.*
3. *Een aangemeld partner (zoals beschreven in lid 4) of kind (lid 5) van een lid dat na diens overlijden of opzegging in aanmerking wil komen voor de tuin van het lid kan een verzoek indienen bij het afdelingsbestuur om (in afwijking van de ranglijst) de tuin aan hem of haar toe te wijzen. Dit verzoek wordt schriftelijk gedaan aan het afdelingsbestuur binnen respectievelijk één maand na opzegging van het lidmaatschap, dan wel binnen twee maanden na het overlijden van het lid.*
4. *Het verzoek van een aangemeld partner wordt in principe gehonoreerd als de aangemeld partner (a) zich eerder bij de ledenadministratie heeft aangemeld als partner, (b) het bestaan van de relatie kan aantonen met documenten, en (c) voldoet aan de voorwaarden voor het lidmaatschap zoals genoemd in artikel 4 van de Statuten, met uitzondering van het ‘woonplaatsbeginsel’ en de voorafgaande inschrijving als aspirant. Het afdelingsbestuur kan het verzoek van de partner echter afwijzen als deze zich in het verleden niet of nauwelijks betrokken heeft getoond bij de eigen tuin en/of de vereniging of zich niet heeft gedragen als een ‘goed tuinder’ conform de uitgangspunten en gedragsregels in de Statuten.*
5. *Het verzoek van een kind wordt in principe gehonoreerd als het kind (a) van jongs af aan betrokken is bij de tuin van zijn/haar ouders en daar ook jarenlang actief heeft mee-getuiniert, (b) minimaal één jaar bij het betreffende tuinpark staat ingeschreven als aspirant en (c) voldoet aan de voorwaarden voor het lidmaatschap. Het afdelingsbestuur kan het verzoek echter afwijzen wanneer het kind zich in het verleden niet heeft gedragen als een ‘goed tuinder’ conform de uitgangspunten en gedragsregels in de Statuten.*
6. *Wanneer het afdelingsbestuur het verzoek van de aangemeld partner of het kind zoals bedoeld in lid 3 afwijst, kan het kind of de aangemeld partner binnen 2 weken schriftelijk bezwaar maken bij de commissie van beroep.*
7. *Het afdelingsbestuur kan in bijzondere gevallen van de volgorde van de ranglijst afwijken. Het is ter beoordeling van het afdelingsbestuur of sprake is van een bijzonder geval. Het enkele feit dat iemand een (klein)kind, familielid, bekende, vriend(in) of erfgenaam is van de vertrekkende tuinder is onvoldoende reden voor toewijzing op grond van ‘bijzondere gevallen’.*
8. *Wanneer na publicatie van een vrijgekomen tuin zich niet binnen veertien dagen een lid of een aspirant heeft gemeld, mag het afdelingsbestuur de tuin ter beschikking stellen aan een ieder die zich voor die tuin aanmeldt en als lid wordt toegelaten.*

Tot slot wordt de beroepsmogelijkheid genoemd bij lid 6 toegevoegd aan de taken van de commissie van beroep.

Voorstel 6. Uitwerking in de statuten en reglementen als hierboven.